

OGÓLNE ZASADY OCENIANIA z Wiedzy o Społeczeństwie zakres rozszerzony **KL. IIA/IIB w roku szkolnym 2019/2020**

ZASADY OGÓLNE:

1. Na początku każdego roku szkolnego uczniowie informowani są o wymaganiach edukacyjnych wynikających z realizowanego programu nauczania oraz o zasadach przedmiotowego systemu oceniania.
2. Nauczyciel informuje uczniów i rodziców o sposobach sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów.
3. Oceny są jawne – zarówno dla ucznia jak i jego rodziców.
4. Sprawdzone i ocenione prace kontrolne uczeń (jak i jego rodzic – w razie życzenia) otrzymuje do wglądu na zasadach określonych przez nauczyciela.
5. Oceny klasyfikacyjne ustala się w terminach i skali określonej w Wewnątrzszkolnym Systemie Oceniania.
6. Na ocenę śródroczną i roczną z wiedzy o społeczeństwie składa się wiedza merytoryczna, posługiwanie się terminologią właściwą przedmiotowi, umiejętność uzasadniania, argumentowania, sposób rozwiązywania problemów, kreatywność, umiejętność komunikowania, jasność, precyzyjność wypowiedzi i wykorzystywania wiedzy w nowych sytuacjach poznawczych.
7. Uczeń biorący udział w konkursach przedmiotowych na etapie szkolnym otrzymuje ocenę bardzo dobrą, a za etapy pozaszkolne ocenę bardzo dobrą lub celującą śródroczną lub roczną w zależności od rangi i tematyki konkursu.
8. Prace (zadania domowe, sprawdziany, kartkówki) wykonane niesamodzielnie oceniane będą na ocenę niedostateczną
9. Ocena śródroczna i ocena roczna nie są średnią arytmetyczną.

II. ZASADY OCENIANIA BIEŻĄCEGO:

1. zadania/prace długoterminowe:

- zadania w formie dłuższej wypowiedzi – referatu, opisu, notatki, wypracowania, albo w formie odpowiedzi na postawione pytania – łącznie do 4 prac w roku szkolnym.
- brak zgłoszenia nieodrobionej pracy domowej odkryty przez nauczyciela w czasie lekcji skutkuje oceną niedostateczną wpisaną do dziennika.
- przy ocenie pisemnej pracy domowej uwzględnia się: zgodność z tematem pracy, poprawność merytoryczną, zawartość rzeczową, wkład pracy ucznia, kreatywność, spójność językową oraz poprawność ortograficzną.

2. Kartkówki:

- 15 minutowe kartkówki (testy sprawdzające) z ostatnich trzech lekcji bieżących
- kartkówki nie są przez nauczyciela zapowiadane wcześniej i zastępują odpowiedzi ustne uczniów;

-ocena uzyskana z kartkówki nie podlega poprawie;
-zasady oceniania kartkówek:

- 90% - 100% - bardzo dobry (5)
- 75% - 89% - dobry (4)
- 51% - 74% - dostateczny (3)
- 35% - 50% - dopuszczający (2)
- 0% - 34% - niedostateczny (1)

3. Sprawdziany:

-sprawdziany przeprowadza się z większej partii materiału, po zrealizowaniu działów Programowych;
-sprawdzian jest zapowiedziany co najmniej jeden tydzień przed terminem jego przeprowadzenia i poprzedzony lekcją powtórzeniową;
-w przypadku nieobecności na sprawdzianie z powodów usprawiedliwionych uczeń zalicza sprawdzian w terminie ustalonym z nauczycielem, nie później jednak jak do 2 tygodni;
-w przypadku nieobecności nieusprawiedliwionej uczeń pisze sprawdzian w najbliższym terminie wyznaczonym przez nauczyciela
-w przypadku nieobecności nauczyciela w dniu zapowiedzianego sprawdzianu lub uzasadnionej nieobecności klasy, termin zostanie uzgodniony ponownie, ale nie obowiązuje wtedy konieczność tygodniowego wyprzedzenia oraz zasada maksymalnie 2 sprawdzianów w tygodniu;
-termin podania wyników sprawdzianu nie powinien przekraczać dwóch tygodni od czasu jego przeprowadzenia;

-zasady oceniania sprawdzianów:

- 90% - 100% - bardzo dobry (5)
- 75% - 89% - dobry (4)
- 51% - 74% - dostateczny (3)
- 35% - 50% - dopuszczający (2)
- 0% - 34% - niedostateczny (1)

-uczeń, który otrzymał ze sprawdzianu ocenę niedostateczną ma prawo do jej poprawy w ciągu dwóch tygodni od oddania przez nauczyciela ocenianych prac. W uzasadnionych przypadkach (na przykład choroba) należy poprawić ocenę niedostateczną w maksymalnym terminie dwóch tygodni od momentu oddania prac uczniom. Pierwsza ocena, to jest niedostateczna, jest odnotowana w dzienniku obok poprawianej i obydwie są brane pod uwagę przy ustalaniu oceny śródrocznej i rocznej. Poprawa sprawdzianu odbywa się **tylko raz** w formie pisemnej lub ustnej.

4. Wypowiedź ustna:

- uczeń powinien przynajmniej raz w okresie uczestniczyć w tej formie sprawdzania wiadomości i umiejętności;
- w odpowiedzi ustnej ucznia ocenie podlega: zawartość merytoryczna wypowiedzi, w tym posługiwanie się terminologią przedmiotową, kompozycja logiczna i spójność rozwiązania, umiejętność uzasadniania i argumentowania, formułowania myśli, wyrażania sądów i opinii, jasność i precyzyjność wypowiedzi, poprawność językowa;
- wypowiedź ustna ucznia na lekcji dotyczy zawsze materiału programowego z trzech ostatnich lekcji bieżących;
- wystawiona ocena powinna być krótko uzasadniona przez nauczyciela;
- ocena z odpowiedzi ustnej ucznia nie podlega poprawie.

5. Wiedza i umiejętności:

- uczeń ma obowiązek aktywnie uczestniczyć w lekcjach i angażować się we wszelkie czynności edukacyjne podejmowane na zajęciach przedmiotowych;
- za aktywne uczestniczenie w lekcji – zgłaszanie się do odpowiedzi, kreatywną pracę w grupie zadaniowej, zgłaszanie pomysłów i rozwiązań postawionych problemów uczeń może otrzymać plusa „+”, albo za szczególne zaangażowanie nawet ocenę bardzo dobry wpisana do dziennika. Otrzymanie 5 plusów w skutkuje na koniec każdego okresu oceną bardzo dobry; natomiast 4 plusy – oceną dobry, zaś 3 plusy w rozliczeniu semestralnym daje ocenę dostateczną.
- brak jakiegokolwiek pracy ucznia na lekcji, pomimo kontroli i zwracania uwagi przez nauczyciela oraz niewykonanie żadnego ćwiczenia i zadania może skutkować oceną niedostateczną wpisana na danej lekcji do dziennika.

III. INNE POSTANOWIENIA:

1. Każdej z wymienionych form sprawdzania wiadomości i umiejętności ucznia powinna odpowiadać jedna ocena cząstkowa w dzienniku.
2. Zaplanowane przez nauczyciela formy sprawdzające wiedzę i umiejętności uczniów są obowiązkowe.
3. Sprawdzanie osiągnięć i postępów ucznia w nauce cechuje: obiektywizm, jawność, indywidualizacja, konsekwencja i systematyczność.
4. Uczeń ma prawo do dodatkowej oceny za wykonane prace nadobowiązkowe i nadprogramowe.
5. Uczeń ma prawo żądać od nauczyciela uzasadnienia otrzymanej oceny, w razie wątpliwości i niejasności.
6. W wypadku opuszczenia przez ucznia ponad 50% zajęć lekcyjnych z historii i braku podstaw do wystawienia oceny uczeń nie jest klasyfikowany.

7. Nauczyciel w ramach indywidualnych konsultacji w wyznaczonym terminie udziela uczniom niezbędnej pomocy w opanowaniu podstawy programowej.

Plan wynikowy z wymaganiami edukacyjnymi przedmiotu *Wiedza o społeczeństwie* w zakresie rozszerzonym dla klasy II szkoły ponadgimnazjalnej. Część I.

Dział	Temat (rozumiany jako lekcja)	Wymagania na ocenę dopuszczającą	Wymagania na ocenę dostateczną	Wymagania na ocenę dobrą	Wymagania na ocenę bardzo dobrą	Wymagania na ocenę celującą
SPOŁECZEŃSTWO						
1. Socjologia jako nauka społeczna	1. Socjologia jako nauka społeczna.	Uczeń: – wie, co to jest socjologia i czym się zajmuje;	Uczeń: – wymienia i przedstawia metody i techniki badawcze;	Uczeń: – charakteryzuje procesy socjologiczne;	Uczeń: – analizuje wyniki badań statystycznych;	Uczeń: – uzasadnia krytyczne podejście do badań statystycznych;
2. Życie zbiorowe i jego reguły	1. Człowiek jako istota społeczna.	Uczeń: – definiuje znaczenie pojęcia istota społeczna, socjalizacja;	Uczeń: – omawia potrzeby ludzkie i czynniki mające wpływ na życie społeczne;	Uczeń: – dowodzi, że człowiek jest istotą społeczną;	Uczeń: – uzasadnia, że czynniki biologiczne, geograficzne, demograficzne,	Uczeń: – uzasadnia, w jaki sposób potrzeby uznania i współzawodnictwa wpływają na życie

					ekonomiczne i społeczne; kulturowe mają wpływ na życie społeczne;	
	2. Socjalizacja i role społeczne.	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie socjalizacji pierwotnej i wtórnej;	Uczeń: – omawia czynniki mające wpływ na proces rozwoju człowieka;	Uczeń: – charakteryzuje proces przechodzenia z jednej roli do drugiej;	Uczeń: – przeprowadza analizę społeczeństwa jako układu ról społecznych;	Uczeń: – interpretuje wybrane role społeczne;
	3. Zbiorowość społeczna.	Uczeń: – wymienia rodzaje więzi społecznych;	Uczeń: – omawia etapy powstawania więzi społecznych;	Uczeń: – charakteryzuje rolę mediów jako instrumentów pośredniczących w relacji ze światem;	Uczeń: – uzasadnia, jakie zagrożenia niesie za sobą obecność nowoczesnych technologii w życiu codziennym;	Uczeń: – analizuje szanse społeczności lokalnych na rozwój wspólnoty; – uzasadnia, jakie fobie XXI wieku niosą za sobą nowoczesne technologie;
	4. Normy społeczne.	Uczeń: – wymienia rodzaje	Uczeń: – omawia rodzaje	Uczeń: – wyjaśnia	Uczeń: – wyszukuje	Uczeń: – wskazuje

		norm społecznych i przejawy kontroli społecznej; – definiuje podstawowe pojęcia: normy społeczne, kontrola społeczna, anomia i stygmatyzacja społeczna;	norm społecznych; – określa ich funkcje w życiu społecznym; – opisuje przejawy kontroli społecznej;	przyczyny przestępczości i dewiacji przy pomocy różnych teorii;	przykłady stygmatyzacji społecznej; – podaje ich przyczyny i następstwa;	okoliczności, które wywołują anomie i określa jej skutki dla społeczeństwa;
	5. Ład społeczny.	Uczeń: – definiuje pojęcie ładu społeczny, konsensus, równowaga społeczna;	Uczeń: – omawia czynniki kształtujące ład społeczny, prawo, moralność;	Uczeń: – charakteryzuje elementy ładu społecznego: współpracę, umiejętność osiągnięcia konsensusu, hierarchię wartości, równowagę społeczną, porządek społeczny;	Uczeń: – ocenia, czy społeczeństwo polskie ma umiejętność osiągnięcia konsensusu;	Uczeń: – uzasadnia, którą teorię ładu społecznego uważa za słuszną;
	6. Instytucje społeczne.	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie instytucja społeczna; – wymienia rodzaje	Uczeń: – określa funkcje instytucji społecznych;	Uczeń: – potrafi uzasadnić, skuteczność działania niektórych instytucji	Uczeń: – uzasadnia, jakie przyczyny wpływają na niski poziom zaufania społecznego	Uczeń: – ocenia wybrane działania instytucji społecznych w Polsce;

		instytucji społecznych;	– potrafi je omówić;	społecznych, np. samorządu uczniowskiego	do instytucji społecznych;	
	7., 8. Konflikty społeczne i sposoby ich rozwiązywania	Uczeń: – wie, co to jest dezintegracja społeczna i konflikt społeczny;	Uczeń: – omawia źródła mechanizmu konfliktów społecznych i ich rodzaje;	Uczeń: – podaje sposoby rozwiązywania konfliktów społecznych;	Uczeń: – rozróżnia konflikty wewnętrzne, interpersonalne, wewnątrzgrupowe, międzygrupowe, międzynarodowe, globalne;	Uczeń: – przygotowuje regulamin arbitrażu, negocjacji oraz mediacji dotyczących rozwiązywania konfliktów między uczniami a nauczycielem;
3. Grupa społeczna	1. Pojęcie i typologia grup społecznych.	Uczeń: – wie, co to jest grupa społeczna; – podaje cechy grupy społecznej;	Uczeń: – omawia na przykładach różne rodzaje grup i wyjaśnia funkcjonowanie wskazanej grupy;	Uczeń: – charakteryzuje wybrane grupy społeczne; – wyszukuje niezbędne informacje z tekstu źródłowego;	Uczeń: – potrafi analizować teksty źródłowe; – wyróżnia rodzaje granic między poszczególnymi grupami;	Uczeń: – potrafi prawidłowo sklasyfikować np. klasę do odpowiednich rodzajów grup społecznych i uzasadnić swój wybór;
	2. Grupy odniesienia.	Uczeń: – zna pojęcie grupy	Uczeń: – rozróżnia grupy	Uczeń: – wyjaśnia	Uczeń: – na podstawie	Uczeń: – potrafi

		odniesienia i rozumie jego znaczenie;	odniesienia porównawczego, normatywnego oraz grupy odniesienia pozytywnego i negatywnego;	znaczenie grup odniesienia pozytywnego i negatywnego w procesie socjalizacji;	tekstu źródłowego i wiedzy pozaźródłowej podaje i omawia przyczyny poczucia upośledzenia lub uprzywilejowania społecznego;	scharakteryzować różne grupy odniesienia i uzasadnić swoje stanowisko;
	3., 4. Rodzina jako grupa społeczna.	Uczeń: – wie, co to jest rodzina; – zna funkcje rodziny;	Uczeń: – omawia czynniki mające wpływ na kształtowanie więzi w rodzinie; – rozróżnia rodzaje rodziny: wielopokoleniowe, nuklearne, mono- i poligamiczne;	Uczeń: – interesuje się historią własnej rodziny; – charakteryzuje różne modele rodziny i inne formy, jak konkubinaty;	Uczeń: – wyszukuje instytucje i organizacje w swoim regionie, które wspierają rodzinę; – podaje sposoby, jak można zapobiegać degradacji rodziny;	Uczeń: – analizuje problemy współczesnej rodziny; – przygotowuje projekt badawczy na temat zróżnicowania rodzin w różnych kręgach cywilizacyjnych;
4. Struktura społeczna	1. Pojęcie i koncepcje struktury społecznej.	Uczeń: – zna pojęcia: społeczeństwo, struktura społeczna, klasa, warstwa i podaje ich znaczenie;	Uczeń: – wymienia podstawowe elementy struktury społecznej;	Uczeń: – omawia koncepcje struktury społecznej;	Uczeń: – charakteryzuje elementy struktury społecznej;	Uczeń: – potrafi wskazać, które dobra są dla niego najważniejsze i uzasadnia swój wybór;

	2. Przemiany struktury społeczeństwa polskiego.	Uczeń: – zna strukturę społeczeństwa polskiego; – wie, co to jest klasa średnia;	Uczeń: – omawia strukturę demograficzną, zawodową i klasowo-warstwową społeczeństwa polskiego;	Uczeń: – charakteryzuje zmiany, jakie zaszły w strukturze społeczeństwa polskiego; – wie, co to jest pauperyzacja;	Uczeń: – określa przyczyny stratyfikacji społecznej; – porównuje skalę nierówności społecznych w Polsce i wybranym państwie;	Uczeń: – uzasadnia związek między nierównościami społecznymi a nierównościami szans życiowych;
	3., 4. Ruchliwość społeczna a nierówności szans życiowych.	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie pionowej i poziomej ruchliwości społecznej; – wie, skąd wynikają nierówności społeczne;	Uczeń: – wyjaśnia uwarunkowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej;	Uczeń: – podaje przykłady awansu i degradacji grup społecznych; – na przykładzie źródeł wskazuje przejawy nierówności społecznych;	Uczeń: – charakteryzuje mechanizm i skutki społecznego wykluczenia i podaje sposoby przeciwdziałania temu zjawisku;	Uczeń: – porównuje skalę nierówności społecznych w Polsce i wybranym państwie;
	4., 5. Problemy społeczeństwa polskiego.	Uczeń: – wymienia problemy	Uczeń: – wymienia środki służące	Uczeń: – charakteryzuje problemy	Uczeń: – analizuje przyczyny	Uczeń: – ocenia działalność

		społeczeństwa polskiego: ubóstwo, bezrobocie; – zna patologie społeczne i wymienia instytucje zajmujące się zwalczaniem patologii społecznych;	zwalczaniu bezrobocia; – omawia problemy życia społecznego w Polsce; – przedstawia sytuację młodych ludzi w Polsce;	społeczeństwa polskiego i patologii społecznych; – wyjaśnia możliwości rozwiązywania problemów społecznych;	problemów społecznych i powstawania patologii oraz możliwości, jakie daje profilaktyka;	instytucji, których zadaniem jest przeciwdziałanie problemom i patologiom społecznym;
5. Zmiana społeczna	1. Drogi zmiany społecznej.	Uczeń: – wie, że istnieją dwie drogi zmiany społecznej: rewolucji i reformy; – zna pojęcie adaptacji społecznej;	Uczeń: – wymienia czynniki determinujące zmiany społeczne; – wyróżnia pięć rodzajów adaptacji społecznej pozwalającej przeciwdziałać traumie;	Uczeń: – wyszukuje z tekstów źródłowych i literatury różne formy adaptacji społecznej; – podaje przykłady z życia codziennego tego zjawiska;	Uczeń: – analizuje sposoby adaptacji do zmiany społecznej na podstawie obserwacji;	Uczeń: – ocenia dwie drogi zmiany społecznej: rewolucję i reformę; – uzasadnia swoje stanowisko;
	2. Historyczne formy społeczeństwa.	Uczeń: – wyjaśnia pojęcia: rozwój społeczny, industrializacja;	Uczeń: – wymienia typy społeczeństw w ujęciu Karola Marksa i	Uczeń: – wyjaśnia proces przechodzenia społeczeństwa z jednej formy w	Uczeń: – przedstawia teorie rozwoju społecznego: linearną, teorie	Uczeń: – ocenia historyczne formy organizacji społeczeństwa;

			współczesnym; – charakteryzuje różne rodzaje społeczeństw;	drugą; – porównuje społeczeństwo pierwotne, feudalne i industrialne;	cykliczne i dychotomiczne; – uzasadnia własne stanowisko, która z teorii najlepiej oddaje istotę rozwoju społecznego;	
	3. Współczesne formy społeczeństwa.	Uczeń: – zna pojęcia: społeczeństwo postindustrialne, globalne, otwarte, konsumpcyjne, informacyjne i wolnego czasu;	Uczeń: – omawia cechy współczesnego społeczeństwa;	Uczeń: – korzystając z różnych źródeł informacji, charakteryzuje zjawisko zwane "macdonaldyzacją"; – określa jej wpływ na kształtowanie się społeczeństwa globalnego;	Uczeń: – uzasadnia swoje stanowisko: „Jakie formy spędzania czasu są najbardziej korzystne dla współczesnego człowieka”;	Uczeń: – analizuje zjawisko "macdonaldyzacji"; – określa jego wpływ na kształtowanie się społeczeństwa globalnego;
	4., 5. Współczesne ruchy społeczne.	Uczeń: – zna najważniejsze ruchy społeczne: anarchizm, feminizm, pacyfizm,	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie ruchu społecznego;	Uczeń: – porównuje formy walki stosowane przez przedstawicieli	Uczeń: – na podstawie źródeł, własnej wiedzy i obserwacji przedstawia ruchy,	Uczeń: – analizuje dokumenty ruchów społecznych, np. preambułę statutu

		ekologizm i ruchy obywatelskie;	– wyróżnia ruchy nastawione na jednostkę i społeczeństwo;	różnych ruchów; – charakteryzuje wybrany ruch społeczny;	które podjęły walkę bez użycia siły;	Partii Kobiet, i wyciąga wnioski;
	6. Człowiek w społeczeństwie – lekcja powtórzeniowa.					
	7. Społeczeństwo i człowiek jako jednostka w społeczeństwie – lekcja sprawdzająca.					
6. Naród, ojczyzna, mniejszości narodowe	1. Pojęcie narodu.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie pojęcia: naród, ojczyzna; – wie, jakie czynniki jednoczą naród – kultura, historia itp.	Uczeń: – wymienia i omawia czynniki narodotwórcze: terytorium, pochodzenie etniczne, organizację polityczną, integrację gospodarczą, społeczną i	Uczeń: – sporządza subiektywną listę czynników narodotwórczych; – przedstawia ją w porządku hierarchicznym; – porównuje ww. listę z listami	Uczeń: – charakteryzuje dwie koncepcje narodu: etniczno-kulturową i polityczną	Uczeń: – analizuje słowa poety C. Norwida „Ojczyzna to wielki obowiązek”;

			kulturę;	koleżanek i kolegów;		
	2., 3. Świadomość i tożsamość narodowa.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie pojęcia: świadomość narodowa, tożsamość narodowa, asymilacja;	Uczeń: – charakteryzuje postawy współczesnych Polaków wobec ojczyzny i narodu;	Uczeń: – omawia czynniki sprzyjające asymilacji oraz służące zachowaniu tożsamości narodowej; – przedstawia przejawy negatywnego stosunku do innych narodowości;	Uczeń: – korzystając z materiałów źródłowych i własnych obserwacji, podaje przykłady ksenofobii, szowinizmu, rasizmu, antysemityzmu w Polsce;	Uczeń: – analizuje postawy współczesnych Polaków wobec własnej ojczyzny i innych narodów; – omawia przykłady kosmopolityzmu we współczesnym świecie;
	4. Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce.	Uczeń: – wie, co to są mniejszości narodowe i etniczne i kogo nazywa się imigrantem;	Uczeń: – wymienia prawa, jakie przysługują mniejszościom narodowym i imigrantom;	Uczeń: – charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne oraz grupy imigrantów żyjące w Polsce;	Uczeń: – omawia czynniki sprzyjające zachowaniu tożsamości narodowej;	Uczeń: – ocenia stosunek Polaków do mniejszości narodowych i imigrantów;
7. Procesy narodowościowe	1., 2. Integracja narodów świata	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

<p>i integracyjne we współczesnym świecie</p>	<p>zachodniego.</p>	<p>– zna przyczyny integracji europejskiej i wyjaśnia pojęcie integracji;</p>	<p>– omawia czynniki integrujące narody Europy;</p>	<p>– charakteryzuje dewizę Unii Europejskiej „różnorodność w wielości”;</p>	<p>– uzasadnia wpływ chrześcijaństwa na proces integracji;</p>	<p>– analizuje, co wpływa na przyczyny dekompozycji organizmów państwowych i dezintegrację zbiorowości wielonarodowych;</p>
	<p>3., 4. Mniejszości narodowe i ochrona ich praw.</p>	<p>Uczeń: – wymienia modele polityki wobec mniejszości narodowych;</p>	<p>Uczeń: – porównuje różne modele polityki wybranych państw wobec mniejszości narodowych i imigrantów;</p>	<p>Uczeń: – wyjaśnia, dlaczego w Europie integracja imigrantów z państw pozaeuropejskich rodzi trudności; – określa, jaki model polityki wobec imigrantów realizuje Polska;</p>	<p>Uczeń: – na podstawie źródeł i wiedzy pozaźródłowej wskazuje przykłady nieprzestrzegania praw mniejszości narodowych w Europie;</p>	<p>Uczeń: – przeprowadza analizę dokumentów dotyczących mniejszości narodowych;</p>
	<p>5., 6. Przyczyny i skutki konfliktów społecznych w państwach Azji, Afryki i Ameryki Południowej.</p>	<p>Uczeń: – wie, jakie konflikty toczą się w państwach Azji, Afryki i Ameryki</p>	<p>Uczeń: – omawia przyczyny i sposoby rozwiązywania</p>	<p>Uczeń: – omawia podłoże i skutki konfliktów społecznych w tych krajach;</p>	<p>Uczeń: – na podstawie tekstu źródłowego „Wojna futbolowa” określa znaczenie</p>	<p>Uczeń: – ocenia rolę misji pokojowych ONZ i innych organizacji międzynarodowych</p>

		Południowej;	długotrwałych konfliktów między narodami;		piłki nożnej w polityce państw Ameryki Łacińskiej;	w rozwiązywaniu konfliktów w państwach Azji, Afryki i Ameryki Południowej;
8. Kultura i pluralizm kulturowy	1. Pojęcie i typy kultury.	Uczeń: – wie, co to jest kultura i jakie są typy kultury;	Uczeń: – definiuje pojęcie kultury i omawia poszczególne typy kultury; – wskazuje specyficzne cechy typów kultury;	Uczeń: – rozróżnia normatywne i opisowe pojęcie kultury; – dowodzi, że kultura polska ma uniwersalistyczny charakter;	Uczeń: – określa znaczenie religii w polskiej kulturze; – ocenia wpływ tolerancji na życie społeczne;	Uczeń: – ocenia wpływ kontrkultury na życie społeczne; – analizuje konsekwencje pluralizmu kulturowego;
	2., 3. Subkultury młodzieżowe.	Uczeń: – zna najważniejsze subkultury młodzieżowe;	Uczeń: – omawia subkultury młodzieżowe w Polsce i w Europie;	Uczeń: – rozróżnia subkultury o charakterze religijnym i agresywnym;	Uczeń: – uzasadnia, jakie zagrożenia niosą za sobą subkultury;	Uczeń: – analizuje zagrożenia, jakie niosą za sobą subkultury dla jednostek i społeczeństwa; – podejmuje próbę oceny;

<p>9. Współczesne spory światopoglądowe</p>	<p>4., 5. Współczesne spory światopoglądowe.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęcia: aborcja i eutanazja, badania genetyczne; – wie, o co toczą się spory światopoglądowe, jakich obszarów dotyczą; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna różne formuły sprawiedliwości; – omawia kwestię kary jako odpłaty lub jako sposobu resocjalizacji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozważa problem sprawiedliwości we współczesnym świecie oraz kwestię dopuszczalności aborcji i eutanazji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje różne spory światopoglądowe; – uzasadnia traktowanie kary jako odpłaty lub jako sposobu resocjalizacji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia problem badań naukowych i genetycznych (in vitro) i ich zastosowanie np. w medycynie; – omawia problem przyznawania praw mniejszościom seksualnym, tak jak mają osoby heteroseksualne;
<p>10. Edukacja w XXI wieku</p>	<p>1. System oświatowy w Polsce.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna i wymienia instytucje, które wchodzi w skład polskiego systemu oświatowego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, jaki dokument reguluje system edukacji w Polsce; – omawia zadania edukacji w Polsce; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia wszystkie elementy polskiego systemu oświaty; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie różnych źródeł wskazuje działania, które mogą być podejmowane przez państwo, władze samorządowe oraz organizacje społeczne w celu zwiększenia równości szans w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia i podaje przykłady, że polski system oświaty jest niedopasowany do rynku pracy; – podejmuje próbę oceny polskiego systemu oświatowego;

					dostęp do edukacji;	
	2. Kształcenie ustawiczne.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: kształcenie ustawiczne, strategia lizbońska i uniwersytet trzeciego wieku; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, w jaki sposób można podnieść lub zmienić swoje kwalifikacje zawodowe; – omawia piramidę potrzeb A. Masłowa; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje sposób zmiany kwalifikacji zawodowych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, że uczenie się przez całe Życie sprzyja odniesieniu sukcesu w karierze zawodowej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia potrzebę kształcenia ustawicznego; – podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie: „czy w Polsce właściwie wykorzystuje się potencjał osób starszych wiekiem”;
	3. Naród, kultura i edukacja – lekcja powtórzeniowa.					
	4. Naród, kultura i edukacja – lekcja sprawdzająca.					
11. Obywatel i obywatelstwo	1. Pojęcie obywatelstwa i	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

	sposoby jego nabycia.	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest obywatelstwo i zna sposoby jego nadawania; 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: obywatelstwo, cudzoziemiec, apatryda; – wyjaśnia, czym obywatelstwo różni się od narodowości; 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje procedury procesu naturalizacji obowiązujące w USA i w Polsce; 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia swoją opinię na temat nieakceptowania przez Polskę prawa do podwójnego obywatelstwa; 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje argumenty za i przeciw liberalizacji przepisów dotyczących nabywania obywatelstwa polskiego;
	2. Obowiązki obywatela Rzeczypospolitej Polskiej.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia obowiązki obywatela RP; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: demagogia, społecznienie, wolontariusz; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia wzory obywatelskiego działania; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje wzór obywatela w państwie demokratycznym; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia własne stanowisko dotyczące odpowiedzi na pytanie: „czy podatek od osób fizycznych jest niezbędny”;
	3. Obywatelskie nieposłuszeństwo.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie obywatelskiego nieposłuszeństwa; – podaje kilka 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega obywatelskie nieposłuszeństwo; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia warunki dopuszczalności obywatelskiego nieposłuszeństwa; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje różne formy obywatelskiego nieposłuszeństwa np. ekotaż, ruch 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia argumenty za i przeciw obywatelskiemu nieposłuszeństwu;

		przykładów;	– podaje historyczne i współczesne przykłady;		lemieszy, blokady, okupacje budynków, ukrywanie uchodźców, obozy stacjonarne lub czasowe, odmowa współpracy, sabotaż;	
12. Społeczeństwo obywatelskie	1. Pojęcie i koncepcje społeczeństwa obywatelskiego.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie społeczeństwa obywatelskiego; – wie, na czym ono polega; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: autorytaryzm, grupy interesu, lobbying, społeczeństwo obywatelskie; –wymienia instytucje, które przyczyniają się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia filozoficzny rodowód koncepcji społeczeństwa obywatelskiego; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje istotne postawy prawne umożliwiające działalność różnych form organizacji; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia argumenty za i przeciw tezie „społeczeństwo szkolne jako społeczeństwo obywatelskie w miniaturze”;
	2., 3. Formy aktywności społecznej.	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – wymienia formy aktywności społecznej; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – opisuje formy aktywności obywateli w 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje lokalne organizacje pozarządowe; 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia znaczenie swobody zrzeszania się dla 	Uczeń: <ul style="list-style-type: none"> – argumentuje swoje stanowisko na temat związków

			ramach społeczności lokalnej, regionu, państwa oraz na poziomie globalnym;	– przedstawia zasady zakładania i funkcjonowania stowarzyszeń, fundacji i organizacji pożytku publicznego;	jakości życia publicznego;	zawodowych: „czy spełniają swoje zadanie?”
13. Opinia publiczna	1. Opinia publiczna.	Uczeń: – wie, co to jest opinia publiczna i jakie są sposoby jej wyrażania;	Uczeń: – wyjaśnia, jak kształtuje się opinia publiczna; – wyjaśnia, na czym polega specyfika marketingu społecznego;	Uczeń: – wskazuje przykłady wpływu opinii publicznej na decyzje polityczne;	Uczeń: – analizuje i interpretuje wyniki badań opinii publicznej;	Uczeń: – przeprowadza w najbliższym otoczeniu mini sondaż opinii publicznej na temat: działalności charytatywnej, ochrony środowiska czy problemów lokalnych i interpretuje go;
14. Środki masowego przekazu	2., 3. Pojęcie i funkcje współczesnych mediów.	Uczeń: – wie, co to są media i jaką rolę pełnią w państwie;	Uczeń: – przedstawia najważniejsze media w Polsce i na świecie;	Uczeń: – charakteryzuje wybrane media lokalne;	Uczeń: – rozróżnia funkcje, jakie pełnią media w państwie demokratycznym i	Uczeń: – analizuje przekazy medialne; – ocenia ich

		– wymienia funkcje mediów;	– wyjaśnia pojęcie mass media;		niedemokratycznym; – odróżnia informacje od komentarzy;	wiarygodność;
	4. Podstawy prawne funkcjonowania mediów w Polsce.	Uczeń: – wie, na czym polega zasada wolności słowa; – zna pojęcie pluralizm mediów i wie, w czym się on wyraża;	Uczeń: – wyjaśnia, jakimi zasadami etycznymi powinny kierować się media;	Uczeń: – charakteryzuje sylwetkę prawego dziennikarza;	Uczeń: – korzysta ze źródeł i analizuje je, uzasadnia swoje stanowisko;	Uczeń: – uzasadnia znaczenie pluralizmu mediów;
	5. Rola Internetu	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie Internet;	Uczeń: – wymienia najpopularniejsze usługi sieciowe;	Uczeń: – określa rolę Internetu i omawia zagrożenia, jakie za sobą niesie;	Uczeń: – analizuje treści i krytycznie je odbiera;	Uczeń: – ocenia zasoby Internetu z punktu widzenia rzetelności i wiarygodności informacji;
	6. Obywatel w państwie i media – lekcja					

	powtórzeniowa.					
	7. Obywatel w państwie i media – lekcja sprawdzająca					
POLITYKA						
1. Pojęcie polityki	1. Pojęcie polityki.	Uczeń: – wie, co to jest polityka i czym się zajmuje;	Uczeń: – przedstawia różne rozumienia pojęcia „polityka”;	Uczeń: – omawia to pojęcie w ujęciu historycznym; – wymienia dyscypliny politologii;	Uczeń: – charakteryzuje różne koncepcje polityki;	Uczeń: – analizuje źródła; – ocenia stosunek Polaków do polityki;
2. Demokracja	1. Pojęcie i geneza demokracji.	Uczeń: – zna pojęcie demokracja i wie, co oznacza;	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie demokracja; – omawia fazy rozwoju demokracji w ujęciu historycznym;	Uczeń: – charakteryzuje główne fazy kształtowania się systemu demokratycznego;	Uczeń: – analizuje źródła; – wskazuje cechy demokracji ateńskiej;	Uczeń: – interpretuje słowa W. Churchilla na temat demokracji;
	2., 3. Polskie tradycje demokratyczne.	Uczeń: – wie, na czym polegała demokracja	Uczeń: – opisuje polskie tradycje	Uczeń: – charakteryzuje demokrację	Uczeń: – analizuje, na czym polegał wkład Polski	Uczeń: – uzasadnia, na czym polegał

		szlachecka i co to była Konstytucja 3 maja;	demokratyczne;	szlachecką, Konstytucję 3 maja i konstytucję marcową z 1921 r.;	w rozwój demokracji w Europie i na świecie;	wkład Polaków w rozwój demokracji w Europie i na świecie; – zajmuje własne stanowisko;
	4. Fundamentalne zasady demokracji.	Uczeń: – wymienia najważniejsze zasady demokracji;	Uczeń: – opisuje wartości będące fundamentem współczesnej demokracji;	Uczeń: – charakteryzuje wartości demokratyczne: wolność, równość, sprawiedliwość, porządek i efektywność;	Uczeń: – wyszukuje z tekstu źródłowego zapisy odnoszące się do fundamentalnych zasad demokracji;	Uczeń: – podaje argumenty, za pomocą których Monteskiusz uzasadnia konieczność rozdziału poszczególnych władz;
	5. Formy demokracji.	Uczeń: – wymienia formy demokracji bezpośredniej i pośredniej;	Uczeń: – omawia poszczególne formy demokracji bezpośredniej i pośredniej;	Uczeń: – rozważa, jak we współczesnym państwie można realizować inne formy demokracji bezpośredniej niż referendum;	Uczeń: – wyszukuje z tekstu źródłowego niezbędne informacje; – potrafi odszukać w najbliższym otoczeniu przejawy łamania zasad i procedur	Uczeń: – bierze udział w debacie na temat form demokracji; – ocenia formę wyborów w Polsce;

					demokratycznych;	
3. Polityka, ideologie, doktryny i programy polityczne	1. Kultura polityczna.	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie kultury politycznej;	Uczeń: – podaje różne przykłady kultury politycznej;	Uczeń: – charakteryzuje kulturę polityczną współczesnej Polski;	Uczeń: – korzystając ze źródeł, wyszukuje niezbędne informacje; – formułuje własne stanowisko na temat kultury politycznej Polaków;	Uczeń: – wysuwa argumenty za i przeciw tezie, że nieuczestniczenie w wyborach pozbawia nas wpływu na rządzenie krajem;
	2., 3. Współczesne ideologie.	Uczeń: – wie, co to jest ideologia; – wymienia najważniejsze ideologie;	Uczeń: – wyjaśnia pojęcia: ideologia polityczna, materializm dialektyczny, totalitaryzm, populizm; – zna najważniejsze założenia poszczególnych ideologii;	Uczeń: – charakteryzuje najważniejsze ideologie polityczne; – charakteryzuje ideologie totalitarne;	Uczeń: – analizuje teksty źródłowe; – wyszukuje odpowiednie fragmenty; – porównuje pozycję człowieka w poszczególnych ideologiach;	Uczeń: – ocenia poszczególne ideologie;

	4. Współczesne doktryny polityczne.	Uczeń: – wie, czym różni się ideologia od doktryny politycznej;	Uczeń: – podaje najważniejsze typy i rodzaje doktryn politycznych;	Uczeń: – charakteryzuje najważniejsze współczesne doktryny polityczne;	Uczeń: – uzasadnia podział doktryn na lewicowe, prawicowe i centrowe;	Uczeń: – zajmuje własne stanowisko na temat doktryn i argumentuje je;
	5. Program polityczny.	Uczeń: – wie, czego dotyczy treść programów politycznych;	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie programu politycznego i wymienia jego części składowe;	Uczeń: – na podstawie źródeł charakteryzuje wybrane programy partii politycznych;	Uczeń: – korzystając ze źródeł, porównuje programy polityczne;	Uczeń: – analizuje programy wybranych partii; – ocenia wartość merytoryczną i wartość przekazu;
4. Systemy partyjne	1. Definicja i typologia partii politycznych.	Uczeń: – wie, co to jest partia; – wymienia najważniejsze rodzaje partii politycznych (masowe, kadrowe, rozwinięte,	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie partii politycznych; – wymienia cechy partii jako grupy społecznej;	Uczeń: – omawia funkcje partii politycznych i podaje przykłady tendencji zmian, jakie zachodzą w organizacji i działalności współczesnych partii politycznych;	Uczeń: – porównuje funkcje partii politycznych w państwach demokratycznych i niedemokratycznych;	Uczeń: – analizuje podstawy prawne funkcjonowania partii politycznych; – zna reprezentatywne partie poszczególnych

		konserwatywne, chrześcijańsko-demokratyczne, liberalne i socjaldemokratyczne oraz ekologiczne i radykalne);				typów w Europie; – omawia sposób finansowania partii politycznych;
	2. Współczesne systemy partyjne.	Uczeń: – wie, co to jest system partyjny; – wyróżnia trzy podstawowe typy systemów partyjnych: jednopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny;	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie system partyjny; – omawia systemy partyjne;	Uczeń: – charakteryzuje systemy partyjne: jednopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny;	Uczeń: – korzystając z różnych źródeł i wiedzy pozaźródłowej, charakteryzuje jeden z systemów partyjnych, np. Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji lub Stanów Zjednoczonych;	Uczeń: – przedstawia wady i zalety systemu wielopartyjnego;
	3. Partie polityczne w Polsce.	Uczeń: – wie, jakie partie polityczne działają w Polsce i są reprezentowane w Sejmie;	Uczeń: – omawia warunki założenia partii politycznej w Polsce; – podaje sposób finansowania partii	Uczeń: – charakteryzuje polską scenę polityczną;	Uczeń: – analizuje ustawę o partiach politycznych i wyciąga wnioski;	Uczeń: – uzasadnia, czy partie polityczne powinny być finansowane z budżetu państwa;

			politycznych;			
	4. Współczesne systemy wyborcze.	Uczeń: – wie, co to jest system wyborczy i jakie systemy się wyróżnia;	Uczeń: – opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej;	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie prawa wyborczego dla reprezentatywności wyborów i tworzenia rządzącej koalicji;	Uczeń: – analizuje ordynacje wyborcze i wyciąga wnioski;	Uczeń: – wysuwa argumenty za ordynacją większością lub proporcjonalną;
	5. Polityka jako zjawisko społeczne – lekcja powtórzeniowa.					
	6. Polityka i demokracja – lekcja sprawdzająca.					
5. Instytucja państwa	1. Pojęcie i geneza państwa.	Uczeń: – wie, co to jest państwo; – wymienia cechy państwa;	Uczeń: – wyjaśnia na przykładach relacje między narodem a państwem;	Uczeń: – opisuje najważniejsze teorie genezy państwa;	Uczeń: – porównuje koncepcje genezy państwa;	Uczeń: – uzasadnia swoją opinię na temat zachowania suwerenności zewnętrznej współczesnego państwa;

	<p>2. Władza państwowa.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest władza i jakie są jej rodzaje; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie władzy, legitymizacji, alienacji i inne warianty patologii władzy, jak oligarchizacja, biurokratyzacja, korupcja, partykularyzm, nepotyzm, klientelizm oraz brutalizację i inwigilację; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje najważniejsze teorie genezy państwa: Arystotelesa, teistyczna, umowy społecznej, podboju i przemocy oraz marksistowska; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zjawisko legitymizacji władzy, odnosząc teorię Maxa Webera do historycznych i współczesnych przykładów; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia suwerenność zewnętrzną od suwerenności wewnętrznej;
	<p>3. Funkcje państwa.</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna najważniejsze funkcje, jakie spełnia państwo; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia poszczególne funkcje; – wyjaśnia pojęcia: abolicja, amnestia, państwo opiekuńcze; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia przedmiotowe i systemowe funkcje państwa; – charakteryzuje wewnętrzne funkcje państwa na kilku poziomach: prawodawczą, porządkową, administracyjną, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyszukuje przykłady poszczególnych funkcji z materiału źródłowego; – wskazuje wady i zalety państwa opiekuńczego; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia wypełnianie obowiązków przez państwo;

				gospodarczo-organizacyjną, socjalną oraz kulturalno-oświatową;		
	4. Historyczne i współczesne formy państwa.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, jak dzielą się państwa i według jakich kryteriów; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie pojęć: monarchia, republika, autonomia, federacja, konfederacja, państwo unitarne, demokratyczne, autorytarne i totalitarne; – przedstawia na schemacie podział państw według różnych kryteriów; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia wszystkie państwa europejskie będące monarchiami; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje współczesne formy ustrojowe wybranych państw; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia własne stanowisko, opinię na temat autonomii, czy może ona być zagrożeniem jedności państwa;
	5., 6. Modele ustrojowe państw demokratycznych.	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest model ustrojowy i wymienia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie modele ustrojowe obowiązują w 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia krótką charakterystykę modeli ustrojowych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje sposób powoływania, rolę i kompetencje głowy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia rolę monarchy w Wielkiej Brytanii i

		najważniejsze modele ustrojowe;	poszczególnych państwach; – omawia system obowiązujący w Polsce;	poszczególnych państw;	państwa w Wielkiej Brytanii i Niemczech oraz prezydentów we Francji i USA;	kanclerza w Niemczech; – ocenia rolę prezydentów w USA i Rosji;
	7. Zasady odpowiedzialności konstytucyjnej i politycznej.	Uczeń: – wie, co to jest odpowiedzialność konstytucyjna i polityczna;	Uczeń: – wyjaśnia pojęcie odpowiedzialności konstytucyjnej i politycznej; – omawia odpowiedzialność karną, cywilną, międzynarodową, podaje przykłady;	Uczeń: – analizuje teksty źródłowe; – wyszukuje informacje dotyczące odpowiedzialności Prezydenta RP przed Trybunałem Stanu;	Uczeń: – charakteryzuje odpowiedzialność konstytucyjną w formie impeachmentu – podaje przykłady jej zastosowania;	Uczeń: – podaje argumenty za lub przeciw ograniczeniu immunitetu, który ogranicza odpowiedzialność karną osób sprawujących ważne funkcje w państwie;
	8. Relacje między państwem a Kościołem i związkami wyznaniowymi.	Uczeń: – zna i wymienia najważniejsze religie: judaizm, chrześcijaństwo, islam, hinduizm, buddyzm i konfucjanizm;	Uczeń: – wymienia najważniejsze funkcje, jakie spełnia religia: integracja społeczeństwa, nadanie sensu ludzkiej	Uczeń: – wyróżnia dwa modele relacji między państwem a Kościołem: państwo wyznaniowe oraz świeckie; – podaje	Uczeń: – charakteryzuje różne typy religii; – omawia przepisy Konstytucji RP dotyczące relacji państwo – Kościół;	Uczeń: – ocenia przejawy ruchu ekumenicznego w Polsce i na świecie na przełomie XX i XXI wieku;

			egzystencji, kontrola społeczna, wsparcie psychologiczne;	najważniejsze postanowienia konkordatu;		
6. Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym	9., 10. Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym.	Uczeń: – wymienia i ilustruje przykłady funkcji władzy ustawodawczej;	Uczeń: – omawia główne funkcje parlamentu w wybranym państwie (Wielka Brytania, Stany Zjednoczone czy Niemcy);	Uczeń: – opisuje mechanizm tworzenia koalicji;	Uczeń: – charakteryzuje rolę opozycji w pracy parlamentu;	Uczeń: – ocenia zasadność immunitetu parlamentarnego; – odróżnia jego formy: materialny i formalny;
7. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym	11., 12. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym.	Uczeń: – wyjaśnia, co to jest głowa państwa i jaką rolę może odegrać we współczesnym świecie;	Uczeń: – podaje i omawia modele, według których może być zorganizowana władza wykonawcza (monokratyczny lub dualistyczny);	Uczeń: – charakteryzuje kompetencje rządu w państwie demokratycznym i relacje między rządem a głową państwa;	Uczeń: – ocenia, który model jest korzystniejszy: monokratyczny czy dualistyczny – uzasadnia swoje stanowisko;	Uczeń: – analizuje pojęcie kohabitacji w Polsce i Europie;
8. Współczesna demokracja w	1. Współczesna demokracja w	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:

Polsce i na świecie – problemy i zagrożenia	Polsce i na świecie – problemy i zagrożenia.	– wie, jakie zjawiska zagrażają demokracji – wymienia je;	– omawia patologie życia publicznego i wyjaśnia, dlaczego wpływają one destrukcyjnie na życie publiczne;	– analizuje przyczyny niskiej frekwencji w wyborach, podaje sposoby przeciwdziałania partycypacji;	– prezentuje sposoby, jakimi partie polityczne walczą o elektorat, i ocenia te działania według standardów demokracji;	– analizuje perspektywy rozwoju demokracji w Polsce i na świecie – szanse i zagrożenia;
	2. Państwo i władza – lekcja powtórzeniowa.					
	3. Państwo i władza – lekcja sprawdzająca.					

kompozycja logiczna i spójność rozwiązania, umiejętność uzasadniania i argumentowania, formułowania myśli, wyrażania sądów i opinii, jasność i precyzyjność wypowiedzi, poprawność językowa;

-wypowiedź ustna ucznia na lekcji dotyczy zawsze materiału programowego z trzech ostatnich lekcji bieżących;

-wystawiona ocena powinna być krótko uzasadniona przez nauczyciela;

-ocena z odpowiedzi ustnej ucznia nie podlega poprawie.

5. Aktywność ucznia na lekcji:

-uczeń ma obowiązek aktywnie uczestniczyć w lekcjach i angażować się we wszelkie czynności edukacyjne podejmowane na zajęciach przedmiotowych;

-za aktywne uczestniczenie w lekcji – zgłaszanie się do odpowiedzi, kreatywną pracę w grupie zadaniowej, zgłaszanie pomysłów i rozwiązań postawionych problemów uczeń może otrzymać plusa „+”, albo za szczególne zaangażowanie nawet ocenę bardzo dobry wpisana do dziennika. Otrzymanie 5 plusów w semestrze skutkuje na koniec każdego semestru oceną bardzo dobry; natomiast 4 plusy – oceną dobry, zaś 3 plusy w rozliczeniu semestralnym daje ocenę dostateczną.

-brak jakiegokolwiek pracy ucznia na lekcji, pomimo kontroli i zwracania uwagi przez nauczyciela oraz niewykonanie żadnego ćwiczenia i zadania może skutkować oceną niedostateczną wpisana na danej lekcji do dziennika.

III. INNE POSTANOWIENIA:

1. Każdej z wymienionych form sprawdzania wiadomości i umiejętności ucznia powinna odpowiadać jedna ocena cząstkowa w dzienniku.

2. Zaplanowane przez nauczyciela formy sprawdzające wiedzę i umiejętności uczniów są obowiązkowe.

3. Sprawdzanie osiągnięć i postępów ucznia w nauce cechuje: obiektywizm, jawność, indywidualizacja, konsekwencja i systematyczność.

4. Uczeń ma prawo do dodatkowej oceny za wykonane prace nadobowiązkowe i nadprogramowe.

5. Uczeń ma prawo do nieoceniania po dłuższej, usprawiedliwionej na piśmie nieobecności.

6. Uczeń ma prawo żądać od nauczyciela uzasadnienia otrzymanej oceny, w razie wątpliwości i niejasności.
7. W wypadku opuszczenia przez ucznia ponad 50% zajęć lekcyjnych z historii i braku podstaw do wystawienia oceny uczeń nie jest klasyfikowany.
8. Nauczyciel w ramach indywidualnych konsultacji w wyznaczonym terminie udziela uczniom niezbędnej pomocy w opanowaniu podstawy programowej.